

Jämtlands läns landsting, ledningsstab hälso- och sjukvård
Anna Kerstin Lejonklou
Tfn: 063-153457
E-post: anna.k.lejonklou@jll.se

2012-01-04

Dnr LS 1542/2011

Landstingets revisorer

Svar på revisorernas granskning av vårdplatsutnyttjande (LS/1542/2011)

Revisionskontoret har granskat vårdplatsutnyttjande vid Östersunds sjukhus (rev. 9/201). Granskningen är en uppföljning av tidigare granskning från 2008.

De frågor som revisorerna ställer återges förkortade med kursiv stil och besvaras i anslutning till respektive fråga med kursiv stil.

Revisors sammantagna bedömning är att landstingsstyrelsens beslut från 2008 inte genomförts fullt ut.

De åtgärder som landstingsstyrelsen beslutade 2008 var utifrån de förutsättningar som var kända då. Behov av vårdplatser behöver prövas regelbundet, eftersom patientsammansättning och typ av vård som bedrivs ändras över tid. Eftersom länet har hög andel äldre, handlar det ofta om medicinsk behandling och omvårdnad av äldre patienter där slutenvård är enda alternativet just då.

När det gäller äldrevårdsteam finns detta som en åtgärd inom arbetet för Bättre liv för äldre som pågår i alla kommuner och landstinget. Bättre liv för äldre är ett nationellt arbete för att förbättra vården för äldre. Jämtlands läns landsting har tillsammans med länets kommuner fördel här, genom att processen äldres hälsa gjorts tidigare (2008 – 2009). I denna framkom bland annat att äldre önskar att få en kontakt (distriktssköterska) som de kan vända sig till då de har frågor. Det är ett sätt att kunna arbeta förebyggande, för att undvika att äldre personer måste söka akutmottagning då det egentligen inte är primära behovet.

Arbetet för att på bästa sätt ta hand om de äldre patienterna pågår på olika sätt. Ett exempel är att ortopederna anställt en specialist i allmänmedicin som avdelnings - ansvarig läkare. Denna funktion är internmedicinskt ansvarig, samt även ansvarig för andra icke ortopediska problem hos inläggande patienter på ortopedavdelningarna.

Genom att det varit möjligt att kunna prova olika arbetssätt har de goda exemplen som nämns i rapporten vårdplaneringsteam, Lots – sjuksköterska och haverikommission först testats. Efter utvärderingar har beslut fattats att införa arbetssätten inom flera verksamheter än där de först prövades.

Patienthotell har inte startats eftersom det inte fanns tillräckligt antal patienter som skulle kunnat använda hotellet utifrån de förutsättningar som fanns på sjukhuset.

Revisors rekommendation att landstingsstyrelsen ska återuppta vårdplatsutredning

Ja, en vårdplatsutredning ska göras av flera skäl. I Sveriges Kommuner & Landstings årliga uppföljning, framgår att landstinget har fler vårdplatser inom somatisk specialiserad vård än genomsnittligt för riket, medan psykiatriska vården har strax under rikets nivå. När det gäller uppföljning från NySam visar jämförelser där t.ex. att ortopedi har flest vårdplatser per invånare av deltagande landsting. Landstinget behöver ha vårdplatser inom kirurgi för onkologiska patienter, eftersom sådan avdelning inte finns i landstinget. En uppgift blir att bedöma hur dimensionering behöver se ut med hänsyn till demografi, möjligheter att poliklinisera, bättre samordnat vårdplaneringsarbete, vårdtider för olika diagnoser samt olika beläggningsuppföljningar över tid för olika specialiteter.

I denna del ska revisorernas rekommendation angående mål för landstingets vårdplatsdimensionering behandlas.

Dimensioneringen av enkelrum behöver beaktas i översyn av vårdplatser. Bygghänsyn och Vårdhygien är ett dokument upprättat av Svensk förening för vårdhygien, som behandlar vårdhygieniska aspekter vid ny- och ombyggnation samt renovering av vårdlokaler och då främst sådant som kan ha betydelse för smittspridning. Landstingsdirektör har beslutat att Bygghänsyn och Vårdhygien ska vara vägledande i val av byggnadslösningar och att dialog alltid ska ske med enheten för Smittskydd och Vårdhygien vid ny- och ombyggnation samt renovering av vårdlokaler inom Jämtlands läns landsting (LS473/2011).

Revisors synpunkter avseende överbeläggning och satellitpatienter

I revisors enkät till sjuksköterskor (43 svarande) framgår självklart att överbeläggningar och att behöva vårda patienter som inte tillhör egna specialiteten som en risk. Frågorna är i vissa fall utformade så att det blir ledande svar, t.ex. "kan överbeläggningar leda till brister i arbetsmiljön". Sjuksköterskor är en professionell yrkeskategori som vet vad en risk är och därmed hur de behöver förhålla sig till en sådan i omhändertagandet av patienter. Risker finns i specialiserade vården idag, det är viktigt att vara medveten om det. Det är en uppgift i patientsäkerhetsarbetet att utforma förutsättningarna för arbetet så att risk för vårdskada blir lägre och att patientens integritet och sekretess stärks.

Ett sätt att få mer komplett bild vore att även lämna enkät till läkare. I enkätsvaren har t.ex. kommit fram att följsamheten till framtagna rutiner är låg. Rutinerna för satellitpatienter är framtagna av berörda verksamhetsområdeschefer. Det är läkare som fattar beslut om patient ska läggas in och även på vilken avdelning. Läkarna ska tillsammans med sjuksköterskorna ska följa den framtagna rutinen, då borde båda yrkeskategorierna tillfrågats.

Det finns också risk för att sammanställningen av antal satellitpatienter kan vara falskt för hög, t.ex. då medicinpatient vårdats på lungavdelningen kan denna blir registrerad som satellitpatient trots att patienten vårdats inom egna verksamhetsområdet. Även inom kirurgi kan detta inträffa då kirurgiska patienter vårdas inom den avdelningen som har både kirurgiska och öron/ögon vårdplatser. Patienterna sköts i båda exemplen av personal som är väl förtrogna med patientgrupperna.

Revisors bedömning av uppföljning

Revisorerna gör bedömningen att det behövs en översyn av rutiner för registrering av beläggningsstatistik och definition av nyckelbegrepp.

De sjuksköterskor som besvarat enkäten kan ha gjort detta utifrån ganska vaga definitioner av de begrepp de ska förhålla sig till. Exempel på detta är att ibland svaren finns markerat överbeläggning, trots att vådrum använts och att personalstyrkan förstärkts. Dessa vittnesmål är upplevelser av situationer i verksamheten som naturligtvis är viktiga att beakta.

Tyvärr har hittills både vedertagna och ibland eget utformade begrepp angående vårdplatser använts, som gör att svaren kan tolkas på olika sätt. Detta är inget unikt för Jämtlands läns landsting utan förekommer i hela landet, vilket gör att nationella jämförelser inte kunnat göras fullt ut.

Socialstyrelsen har nyligen givit landstingen möjlighet att lämna synpunkter på förslag till gemensamma definitioner av termer att använda.

Viktiga sådana termer blir;

- vårdplats
- fastställd vårdplats
- disponibel vårdplats
- teknisk vårdplats
- utlokaliserad patient (=satellitpatient)
- överbeläggning

De termer som fastställs kommer landstingen att använda, vilket gör jämförelser inom och mellan landsting möjliga över tid. Enligt information landstingen har fått angående krav för prestationsbaserad ersättning inför 2012 gäller att landstingen ska skapa system att följa överbeläggningar i enlighet med de definitioner som beslutas på alla slutenvårdsavdelningar på alla sjukhus och rapportera data till nationell databas.

Således kommer landstinget att göra de konsekvensändringar som behövs för att anpassa uppföljning enligt nationella krav.

JÄMTLANDS LÄNS LANDSTINGSSTYRELSE

Harriet Jorderud
Landstingsstyrelsens ordförande

Karin Strandberg Nöjd
Landstingsdirektör

2012-01-25

Landstingsstyrelsen

**§ 8 Svar på landstingets revisorers granskning av
vårdplatsutnyttjande (LS/1542/2011)****Ärendebeskrivning**

Revisionskontoret har på landstingets revisorers uppdrag följt upp vårdplatsutnyttjande inom Jämtlands läns landsting. Granskningen är en uppföljning av tidigare granskning av vårdplatsutnyttjande som gjordes 2008.

Revisorerna har gjort tio djupintervjuer med chefer och sakkunniga. Revisorerna har också genomfört en enkätundersökning som besvarats av sjuksköterskor inom vårdavdelningar som underlag till uppföljningen.

Inom landstingsdirektörens stab har ett svar utarbetats, för överlämnande till landstingets revisorer.

Beslutsunderlag

Förslag till svar till Landstingets revisorer
Revisorernas rapport Granskning av vårdplatsutnyttjande

Landstingsdirektörens förslag

Utarbetat förslag till svar överlämnas till landstingets revisorer.

Yrkanden

Elin Hoffner (V) yrkar att ett tillägg införs på sidan 2, andra stycke, i utarbetat förslag. Meningen: "Det är en uppgift i patientsäkerhetsarbetet att utforma förutsättningar för arbetet så att risk för vårdskada blir lägre." får tillägget: "och att patientens integritet och sekretess stärks."

Anna Hildebrand (MP) yrkar att ett tillägg införs på sidan 3, efter tredje meningen "(...)" och att personalstyrkan förstärks". Tillägget lyder: "Dessa vittnesmål är upplevelser av situationer i verksamheten som naturligtvis är viktiga att beakta."

Proposition

Ordföranden ställer proposition på Elin Hoffners yrkande och finner det antaget.

Ordföranden ställer proposition på Anna Hildebrands yrkande och finner det antaget.

Ordföranden ställer proposition på landstingsdirektörens förslag och finner det antaget.

LANDSTINGSSTYRELSENS BESLUT

Utarbetat förslag till svar med antagna tillägg överlämnas till landstingets revisorer.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande <i>Asma Johansson</i>
------------------	--	---